

pod varno, lastno streho. Mnogotero noč so ga te materialne skrbi oplenile spanja, vrhutega pa so se še razljučene strasti sovraštva in škodoželjnosti zaganjale od vseh strani v naše podjetje, hotoč ga uničiti, ko se je ravno pospelo na pot napredka in razvoja. Bilo je treba železne vztrajnosti, da ni vse podjetje zletelo pod cesto, ampak da se je dvigalo in jačilo ter pridobivalo na ugledu in imenu vzlic najzlobnejšim navalom. Iz teh hudih in nevarnih časov je Jelenčeva energična roka prevedla našo tiskarno do trdnega temelja modernu urejenega zavoda, ki ga v bodočnosti čakajo še lepi časi. Ako bi nam Jelenc ne dal nič drugega, z našo tiskarno nam je dal toliko, da mu ne moremo biti nikoli dovolj hvaležni! Ta naša hvaležnost mu bodi plačilo za vse bridkosti in težave, ki jih je radovoljno in potrpežljivo prenašal v našo skupno korist!

Na prigovarjanje ožjih prijateljev in somišljenikov je l. 1901. kandidiral v državni zbor, v V. kuriji, hotoč posvetiti v dunajskem parlamentu vse svoje moči in zmožnosti blaginji svojega národa in slovenskega učiteljstva. Proti nasprotnemu kandidatu dr. Šušteršiču ni zmagal, vendar je združil na svojo osebo 12.000 naprednih glasov. Ko je bila leta 1907. po dolgem času zopet sklicana deželna učiteljska konferenca v Mestni dom v Ljubljani, so delegati poverili Jelencu nalogo, naj v njih imenu utemelji sklep, da se toliko časa ne morejo udeleževati razprav, dokler kranjskemu učiteljstvu temeljito ne regulirajo plač. To nalogo je izvršil Jelenc v sijajnem govoru, ki je splošno učinkoval. L. 1912. je priglasi svojo kandidaturu za deželni zbor kranjski, toda zahrbtnje spletke so mu onemogočile vstop v ta parlament. Jelenc je bil vodnik ali član mnogoterim deputacijam, ki so bile v Ljubljani in na Dunaju tolmačice učiteljskih teženj, želji, potreb in zahtev. In kjer je bilo treba reprezentirati naše učiteljstvo, tam je stal zopet Jelenc na svojem mestu. Dostikrat se zglašajo pri njem njegovi ožji rojaki iz rojstnega kraja ali Sentjurčani ali njegovi nekdanji učenci, proseč ga posredovanja in pomoči pri tej korporaciji ali na oni oblasti. Jelenc ne odreče nikomur nobene prošnje, ampak stori takoj, kolikor more.

Jelenčevo delo v šoli in zunaj šole je zglede in vzor šolskega in izvenšolskega dela naprednega slovenskega učitelja!

Našega Jelencu diči poštenost in močnatost, značaj in volja, ljubezen do stanu, šole in národa. Vzlic prihajajoči starosti je vedno krepkega zdravja in veselega duha, v družbi je živahen in vesel, ob delu resen, samemu sebi strog in vztrajen. Njegov značaj je neoskrunjen, njegova zvestoba je nepodkupna — tak mora biti naš vojskovodja in tak je naš Jelenc!

Iz teh gonilnih sil so zrasli vsi plodovi njegovega dela, saj more le zdravo drevo obroditi zdrav sad. Iz src vseh, ki svojega Jelencu poznamo in cenimo, se razlega danes vzklík ljubezni, spoštovanja in ponosa: Zvestoba za zvestobo! Krepko naprej do novega jubileja, ko bodo Tebi, našemu stanu, našemu šolstvu in našemu národu sijale milejšje zvezde! Na zdar! —

po prodajalnah kot naše blago, nosi navadno znamko: »Mode in Germany«. Za časa vojne so prišle na trg takozvane »bolgarske bluze«, ki je bil čisto navaden židovski fabrikat, ter so ga trgovci prodajali nevednim kupovalkam kot »pristno bolgarsko ročno delo«. Vse izložbe so bile polne tega »pofelna« in trgovci so delali imenitne kupčije. Če bi pa bili pri bluzah listki: »Domači kranjski motivi«, bi bilo to sigurno »prekmečko«. Ali se res ne najde enega ženskega društva, da bi začelo gojiti in oživljati domače narodne ornamente in jih spravljati med narod? Narodni izdelki, ki bi prinašali lepe dobičke, so pri nas popolnoma neznan, in vendar bi jih lahko ravno v teh časih, ko se mudi pri nas tuji svet, spečali jako mnogo.

»Suha roba« en miniaturni, lončeni izdelki, lični, majhni okrašeni z navadnimi narodnimi ornamentami in imeni kraja, ženskimi in moškimi krstnimi imeni, bi kazala tujemu svetu na našo staro obrt. Vrčki in obliki starih kranjskih majolik bi našli tudi med našim ljudstvom mnogo kupovalcev. Lončene igračke, razni jelenčki in konjički, ki žvižgajo, Gorjuške pipe, so unikum naše narodne industrije. Skofjeloški kruhek vidiš le še v muzeju,

Vojna.

VPOKLICI NAJMLAJŠIH LETNIKOV.

Pregledovanje najmlajših črnovojniških letnikov je končano. Kakor poročajo listi, bodo v ogrski polovici vpoklicani ti letniki dne 15. oktobra.

SEDMO VOJNO POSOJILLO.

Tekom meseca novembra pride v Avstriji v podpis novo vojno posojilo. Pogoji se utegnejo gibati v kviru dosedanjih vojnih posojil. Podpisovalo se bo istočasno v obeh državnih polovicah.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA RDEČI KRIŽ IN DRUGE VOJNOPOSODNE SVRHE.

Ljudska šola v Trebčah za Vojaški dom, 14:10 K; slovenska ljudska šola na Vrdeli, 20 K; šolsko vodstvo v Karšetah 11:80 K; šolsko vodstvo v Tribanu, 10 K; vodstvo dekliske šole v Pazinu, 10 K; vodstvo deške šole v Paziu, 10 K; šolsko vodstvo v Lovreču, 10 K; šolsko vodstvo v Poreču, 10 K; šolsko vodstvo v Viznjanu, 30:40 K; šolsko vodstvo v Novemgradu, 20 K; šolsko vodstvo v Motovunu, 10 K; šolsko vodstvo v Žminju, 10 K; šolsko vodstvo v Grožnjanu, 10:80 kron; šolsko vodstvo v Čunsku, 11 K; šolsko vodstvo v Nerezinu, 12 K; šolsko vodstvo v Sičolu, 2 K; šolsko vodstvo v Oprtllaju, 10 K; šolsko vodstvo v Lovranu, 10 K; šolsko vodstvo pri Sv. Jakobu-Nerezine, 54 K; šolsko vodstvo v Petrovju, 10 K; šolsko vodstvo v Pasjaku-Jelšanah, 12:20 K; šolsko vodstvo v Vertenelju, 10 K; šolsko vodstvo v Tinjanu, 20:13 K; šolsko vodstvo v Labinu, 25 K; šolsko vodstvo v Vržinadi, 21:10 K; šolsko vodstvo v Foškolinu, 10 K; šolsko vodstvo v Baderni, 10 K; šolsko vodstvo v Opatiji, 20 K; šolsko vodstvo v Novivasi-Vertenelju, 10:20 K; šolsko vodstvo v Bujah, 20 K; šolsko vodstvo v Torah, 10 K; učiteljski zbor c. kr. učiteljskega v Ljubljani je daroval v častni spomin na umrlega člana Frana Grkmana v prid v vojni oslepelim vojakom domačih polkov, 51:05 K; šolsko vodstvo v Zarezu, 10 K; šolsko vodstvo pri Sv. Petru v Šumi, 10 K; **skupaj 526:23 K.**

Danes izkazanih 526:23 K
V zadnji številki izkazanih 282.944:73 K

Skupaj 283.470:96 K

DENARNI USPEH SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Glasom izkazov v »Učit. Tovarišu«:
Za Rdeči križ itd. 283.470:96 K
III. vojno posojilo 278.848:69 K
IV. vojno posojilo 2.761.438:— K
V. vojno posojilo 10.298.807:— K
VI. vojno posojilo 346.450:— K
Srednje šole 66.394:48 K

Končna vsota . . . 14.035.409:13 K

Septemberska imenovanja in še kaj.

Na svoji seji v mesecu septembru je c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko stalno namestil v Ljubljani osem učiteljic, in sicer pet na mestni osemrazredni dekliški ljudski šoli pri sv. Jakobu, tri pa na mest-

včasih si ga pa dobil na jerbese »za vodo« na ljubljanskem trgu. Leseni pirhi kot škatljice za naprstnike in igle okrašeni kot so belokranjske pisanice z napisom »Kranjska«, bi bili čedni spomini na našo deželno. Kežnate torbice in pompadure z vzorci kranjskih kožuhov bi se hitro razpečali. V Idriji se izdeluje ogromne množine čipkarske robe. Nikoli še nisem videl v kaki prodajalni reklamne tablice »Idrijske čipke«. Bog zna kam rajša ta roba in pod kako firmo se prodaja ta lepi izdelek.

Blazinice, prti in druga taka stvar bi se dala zelo primerno okrasiti z našimi ornamentami. To bi bila stvar in delo ženskih zadrug, ki so drugod že zdavnaj upejlane in so si napravile veliko premoženje.

Spočetka omenjene stvari bi pa izdelovali prav lahko po invalidnih šolah. Povsod drugod najdeš veliko zanimanje za te stvari in javne uprave pospešujejo zelo vsako tako gibanje. Saj postane na tak način narodovo bistvo vedno bolj jasno in vsa dežela dobi pravi narodni značaj tudi nazunaj.

Naj bi pomislili na te stvari tudi oni, ki jim je pri srcu razvoj naše lepe domovine. **Račić.**

ni nemški osemrazredni dekliški šoli na Vrtači. Večina najvišje in najvažnejše šolske oblasti v deželi je pokazala zopet s tem imenovanjem, da se iz sedanjih vespomembnih razmer še ni prav nič naučila, oziroma da jih neče uvaževati in se ravnati po njih.

Veliko škodo so provzročili na gospodarske polju in v narodnem oziru strastni boji, ki so jih bojevale v polpreteklem času v Slovincih politične stranke. Kar je sezidala ena, je devala v nič in razdrla druga; v strankino korist so se opuščala dejanja in krepki koraki so se splošno blaginjo. Ne narodna — strankina korist in nje razvoj je bil suprema lex. Dolga, žalostna vrsta neplodnih let, polna napadov in bojev med brati!

Zato se vsako veseli, ko vidi, da poskušajo in se trudijo merodajni krogi omiliti in oblažiti strasti v slovenskih političnih strankah in odstraniti vse, kar nas loči in razdružuje, zastaviti pa vse sile v dosego skupnih narodnih smotrov. V velikem vprašanju za ujedinjenje jugoslovanskih narodov smo vsi edini. Tu zastavimo vse moči, z vsemi silami podprimo našo neustrašeno jugoslovansko državnozbornsko delegacijo, da bodo imeli njih orjaški napori uspeh. Pa so še vprašanja, za katera uresničenje lahko stopamo vzporedno, le dobre volje je treba, pa ne iskati in provzročati razprtij in razdrach, kakor dela to večina našega deželnega šolskega sveta. Nerazumljivo nam je, da hodi v tem velikem času še vedno po odioznih potih nepoboljšljivega strankarstva.

Kakor smo omenili, je stalno namestil deželni šolski svet za Kranjsko na svoji septemberski seji osem učiteljic na ljubljanskih dekliških šolah. Imenoval je same zagrizene Slomškariče; ni se oziral ne na kvalifikacijo, ne na zmožnosti, ne na starost, še manj pa na terno-predlog c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega. Mi se čudimo potrpežljivosti te šolske korporacije. Odkar vodi ljubljansko ljudsko šolstvo nevešča roka nadzornika Lavtizarja, še ni bila ne ena učna moč imenovana za Ljubljano, ki jo je predlagal c. kr. mestni šolski svet, ta po zakonu utemeljena in pravomočna korporacija. Noben njegov sklep se ne uveljavi, vsak predlog namenoma zavrzje. Nadzornik bi moral skrbeti za čast in veljavo c. kr. mestnega šolskega sveta, čegar član je sam, pa podira za njegovim hrbtom njegove sklepe in ukrepe in ga spravlja pod veljavo najobskurnejšega kmetiškega krajnega šolskega sveta, kjer sede tudi analfabeti. Kako dolgo bo še prenašal c. kr. mestni šolski svet tako omalovaževanje in ponižujoče postopanje? Ali res ni sredstva, da se napravi konec takim razmeram v tako važni korporaciji? V protest takemu postopanju naj ob prvi priliki pri sestavljanju terne - predloga preide preko te točke — na dnevni red.

Zadnje imenovanje je v kvar šolskemu pouku tudi še v drugem oziru. Na ljubljanskih osemrazrednih ljudskih šolah je upeljan v višjih razredih strokovni pouk in tako se saj malo odpravi nedostatek pomanjkanja meščanskih šol v Ljubljani. Kako izvesti to uredbo, če ni zato izprašanih učnih moči? Bile so tri prošilke, vse dobro kvalificirane, izborne učne moči, usposobljene za meščanske šole, a nobena ni našla milosti pri večini deželnega šolskega sveta, ker ni slučajno nobena članica Slomškove zveze. Vidi se, da je večini našega deželnega šolskega sveta prvo strankarstvo, vse drugo pa postranska stvar. S takim postopanjem se ne pospešuje ljudsko šolstvo.

Sploh pa ne moremo pri ljubljanskem ljudskem šolstvu v zadnjih letih zabeležiti nikakoršnega napredka ne glede vzgoje, ne glede pouka; žalibože samo nazadovanje! Vzrok temu ni le sedanja vojna, veliko večja zapreka vsakemu napredku je nevešča in nespretna roka, ki vodi sedaj ljubljansko ljudsko šolstvo. Kaj hočemo pričakovati od nadzornika, ki na uradnem mestu izreče nepremišljeno besedo, da ne potrebuje učenih učiteljev — mislil je menda učitelje s kvalifikacijo za meščanske šole —. Te krilate besede niso zrasle v njegovi glavi, posnel jih je po svojem predniku in s tem pokazal, da se strinja z njim, kakor sicer zajema dosekdaj vsa pedagoška (?) navodila iz starih Maierjevih zapisnikov. Vse avstrijsko učiteljstvo brez ozira na narodnost se poteguje že dolgo vrsto let za temeljitejšo izobrazbo, za vstop na vseučilišče; šolske oblasti so priredile mnogo nadaljevalnih tečajev v svrhu priprave za izpit za meščanske šole; sedanji ministrski predsednik je postavil v svoj program točko, da hoče učna uprava skrbeti za boljše izobrazbo ljudskega učiteljstva, c. kr. okr. šolski nadzornik za stolno mesto Ljubljano, ki je po zakonu obvezan skrbeti za nadaljno izobrazbo učiteljstva, pa pravi:

»Jaz ne potrebujem učenih učiteljev!« Ali je treba še kake kvalifikacije za takega nadzornika? Ali je še nadalje mogoč nadzornik s takimi nazori?

Glavni vzrok nazadovanju šolstva v Ljubljani je torej, ker ni nadzornik na višku svojega časa, ker ni kos veliki svoji nalogi. Pravi nadzornik je zanesljiv svetovalec, vnet zagovornik in zvest prijatelj svojemu učiteljstvu; biti mora na vrhuncu pedagoške izobrazbe, da lahko poda učiteljstvu najnovjša in vobče priznana pedagoška in metodiška navodila ob vsaki priliki in potrebi. Z malenkostmi in s smešnimi odredbami se še nikdar in nikjer ni povzdignilo šolstvo na višjo stopinjo. Da učitelj kaligrafično piše svoje uradne spise, da s črnilom namesto s svinčnikom zaznamuje zamude, da sam zapiše ime na učencev zvezek, ali naj stoji pri dvopičju pika na črti ali nad črto in tako še sto sličnih navodil, vse to ne povzdigne šolstva niti za las.

Velik nadzornikov greh je, da je zavozil šolstvo na politično polje. Po navodila za svoje delo hodi k onim, ki so ga naredili za nadzornika in stori le to, kar pusti in dovoli njegova politična stranka, katere eksponent je. Zato pa tudi velik del ljubljanskega učiteljstva nima zaupanja do njega, ker ve, da je pristransko njegovo delovanje in da sloni njegova sodba na politični podlagi. V dokaz temu je, da je o gotovih šolah izrekel kar najlaskavejšo sodbo, o katerih kakovosti pa je učiteljstvo čisto drugače prepričano.

† SLOVENSKI PISATELJ FRAN MASELJ PODLIMBARSKI

V Pulkavi pri Oberhollabrunnu na Nižjem Avstrijskem je nagloma umrl za kapjo dne 20. septembra 1917 gosp. Fran Maselj s pistaeljskim imenom Podlimbarski.

Fran Maselj je bil rojen v Krašnji. Šolal se je v Ljubljani. Iz VII. gimnazijskega razreda so ga vzeli k vojakom. Služil je pri dragoncih v Mariboru in pozneje pri huzarjih na Ogrskem. Ko je došluzil vojake, je prošil za službo pri deželnem odboru, pa je ni dobil. Nato se je zglasil za vstop na ljubljansko učiteljsko, a takratni naivni ravnatelj Blaž Hrovat mu je odrekel vsprejem, ker mu niso bile všeč njegove dolge brke in njegov samozavesten nastop. Sel je nazaj k vojakom, kjer je postal računski častnik in služil po raznih avstrijskih mestih. Pred nekaterimi leti je stopil kot stotnik v pokoj in se preselil v Ljubljano.

Fran Maselj je začel že v mladeniških letih delovati na literarnem polju. Njegove mične, domače povesti in črtice so kmalo zbudile pozornost v slovenski javnosti; Slovenci so radi segali po zanimivih proizvodih pisatelja Podlimbarskega. Zaslovelo je pa prav posebno njegovo me po najboljšem njegovem delu »Gospod Franjo«, kjer je prav živo slikal razmere v Bosni po okupaciji. Ko je izbruhnila sedanja svetovna vojna, je oblast zapolnila knjigo; Maselj je prišel v preiskavo in vojaška oblast mu je vzela šaržo ter ga pregnala v prognanstvo; delovanje Slovenske Matice, ki je izdala roman, so ustavili in dali v prisilno upravo.

Fran Maselj je iskreno ljubil slovensko svojo domovino. Rad je potoval po slovenskih pokrajinah. Na lepem razgledu se mu je vsakokrat zjasnil obraz, zalesketalo oko in poln domovinske ljubezni je vzklíknil: In vsa ta divna pokrajina je naša slovenska zemlja!

Blagi pokojnik si je vsak dan zabeleževal svoje vtiske, življenske doživljanje in dogodke. Zanimiv mora biti ta njegov dnevnik in škoda bi bila, če bi prišel v izgubo!

Fran Maselj je bil blag človek, plemenitega srca, tih in skromen družabnik, ki se je vsakomur, s komur je občeval, hitro prikupil.

V slovenski slovstveni zgodovini si je postavil neminljiv spomenik. Večna slava njegovemu spominu!

S Tolminskega.

S Tolminskega. Enajsta soška bitka je zopet pognala nekaj naših ljudi po svetu. Pregnanci pa niso šli v barake, ampak jih je glavništvo naselilo po cerkljanskih vaseh. Zaradi prihoda pregnancev so se tudi šolski prostori do cela napolnili. Goriški okr. šolski svet je svoje oproščene učitelje, (pet po številu), posla za begunci, ter jim naložil, naj v krajih, kjer so begunci, otvore razred za begunske otroke. Gospod baron, vodja c. kr. okr. glavništva tolminskega, je v tem oziru šel učiteljem pregnancem v polni meri na roko, kar mu bodi na tem mestu izrečena za-

Schüllerjevi ekstrakti za črnilo

dobro in poceni!

Najpripravneje in najceneje dobavljenie dobrega črnila za šole.

Teškoči ekstrakt št. 2 1 liter K 7-50 (za 10 do 20 lončkov črnila)

„Efensin“, specialni, črn, 1/2 kg K 12.— (za 30 lončkov črnila)

Ekstrakt za kovinsko črnilo — rdeč, zelen, moder, 1 steklenica 50 v (za četrt litra črnila)

„Efesin“ I., črn, 1 zavitek K 7-50, (za 1P litrov izvrstnega pisarniškega črnila)

Tovarna za črnilo Franc Schüller, Amstetten,

Austrijsko
Nizje

Schüllerjeve tovarniške izdelke priporoča upravništvo vsem šolam najtopleje

ivala. Ravno tako so podpirali učitelje gosp. nadzornik Lasič in tolminsko učiteljstvo, hvala jim. Kaj pa tovarišice kolegince? Protestirale so proti temu, da se nastavlja goriški učitelji v tolminskem okraju, češ da je učitelj dovolj, da se jih nastavi. Ena tovarišica je celo tajila številno begunskih otrok, samo da bi učitelja odgnala. Ta pa ne bodi len, se je sam prepričal ter dobil okroglo 30 otrok. — To ni kolegialno od tovarišice učiteljic. Pojdite malo časa na fronto službovat, pod okrilje granat, šrapnelov, bomb itd., pa boste mogoče potem drugače razpoložene. Sicer pa tovarišice kolegince, ne godi se vam niti najmanjša krivica. Plaćani smo od našega okraja, otroci so tudi naši, toraj kaj prav za prav hočete? Bajda so tovarišicam kolegincam tudi tolminski oproščeni kolegi trn v peti. So pa nekatere izjeme med njimi, čast jim! Prizadetim pa to-le: Ker Vas tako veseli vojaški stan, pojdite k »Rdečemu križu«, tam dobite razvedrila dovolj, glede kolegialnosti pa moram izreči le svoje pomilovanje!
Begunec.

Srednješolske vesti.

Na c. kr. državni gimnaziji v Kranju se pouk ne more vršiti, ker je vojaštvo zasedlo šolsko poslopje. Nekateri dijaki so se preselili v Ljubljano, drugi bodo menda zaman čakali letos doma, da se prične pouk.

Profesor na c. kr. državni gimnaziji v Kranju, gosp. Vinko Marinko, je pridelen drugi državni gimnaziji v Ljubljani. Suplenta državne gimnazije v Kranju, gosp. Josip Koletič je pridelen prvi, gosp. Peter Prosen drugi državni gimnaziji v Ljubljani.

Skrajšanje učne dobe v srednjih šolah na Hrvaškem. Učna oblast v Zagrebu je izdala za poskušno odredbo, s katero se omogočuje z ozirom na sedanjo draginjo šolanja, da morejo odlični dijaki in dijakinje vseh srednjih šol brez ozira na starost prositi vlado, da se jim dovoli dokončati dva razreda — sedmega in osmega — v enem letu.

Iz naše organizacije.

Iz seje upravnega odbora Zaveze.

Dne 10. septembra t. l. se je vršila v prostorih Učiteljske tiskarne v Ljubljani seja upravnega odbora Zaveze, ki se je je s posvetovalno pravico udeležilo tudi več odposlancev Zavezinih društev. Ob 10. uri dopoldne otvori Zavezin predsednik tovariš L. Jelenc sejo s tem-le nagovorom: Danes so minila 4 leta 8 mesecev in 11 dni, kar se je vršila dne 29. decembra 1913 zadnja seja upravnega odbora Zaveze. Dolga, neplodna društvena doba je to v veliko škodo slovenskemu šolstvu, in kvar vzgoji naše mladine in v neizmerno gorje nam vsem. Morje solz je prelil naš ubogi narod v tej strašni borbi narodov vsega sveta in trepetu v strahu za svojo bodočnost.

Ko smo bili sestavili na zadnji svoji seji okvirni program za XXVI. glavno skupščino Zaveze v Pulju, ni nihče pričakoval, nihče slutil, da bodo nastopili dogodki, ki pretresajo še sedaj ves svet. Dne 28. junija 1914 se je zgodil v Sarajevu zločin, katerega žrtev je bil naš prestolonaslednik Franc Ferdinand in njegova blaga žena Sofija. 26. julija istega leta se je vnel svetovni požar, ki že četrto leto ugonablja narode in njih kulturo. 21. novembra 1916 se je oblekla Avstrija v žalno obleko: umrl je naš veliki cesar Franc Jožef I. in vsi narodi širne Avtrije so zaplakali nad njegovo gomilo.

Umrl je kralj, živel kralj! Takoj ob tej priliki smo z navdušenjem pozdravljali vladarski nastop našega mladega cesarja Karla I. Ob dveh tugepolnih dneh je izrazilo vodstvo v imenu Vašem in v imenu vsega v Zavezi združenega učiteljstva sožalje; ob priliki nastopa vlade našega novega ljubljene cesarja, vladarja in gospodarja pa je podalo vodstvo izraze neomajne zvestobe in vdanosti ter otroške ljubezni do ljudomilega cesarja in do vse hiše Habsburške.

Ozrmo se sedaj na one, ki stoje daleč od nas v bojni črti in nas branijo premogočnimi sovražniki. Ti junaki ne varujejo s svojimi junaškimi prsi samo očeta in mater, ženo in otroka, temveč vse nas v zaledju. Njih roka varuje domovino s svobodnimi državljanji. Vsekdar za pomoč pripravljena roka in globoke hvaležnosti polno srce naj skuša poplačati velik dolg tem junaškim sinovom. Ta pozdrav pošiljamo danes borilcem! Pozdrav vsem junakom v strelskih jarkih! Kaj pa naj rečem o onih junakih, ki so žrtvovali za domovino in cesarja vse, kri in življenje? V skromno plačilo jim bodi hvaležnost

domovine in večna slava njih imenu! Zakličimo jim: Nesmrtna slava!

O delovanju Zaveze od zadnje odboje se ne bom govoril, ker bodete to povzeli iz tajnikovega poročila.

Le še par besed o naši še v gostoto zaviti bodočnosti.

Ob izbruhu vojne je morala Zaveza ustaviti svoje delo, ker je visel nad njo Damoklejev meč razpusta. Kar smo storili, smo morali ukreniti vse na tihem in skrivaj do onega časa, ko je bil sklican državni zbor. Takrat smo se malo oddahnili. Vendar so za zborovanja še vedno težki časi. Potovanja, ki se jim stavijo od strani oblasti razne zapreke, so za naše razmere v teh časih silno draga. V teh težkih okoliščinah smo se zbrali tudi danes. Današnje sejo je sklicalo vodstvo v prvi vrsti za to, da vzpodbudimo Zavezina društva k novemu društvenemu delovanju, prav posebno pa še zato, da govorimo o naši bližnji bodočnosti, da postavimo okvirni program našemu bodočemu delovanju in se tako pripravimo za velik čas, ki mu hitimo nasproti. Težko je delo za temno bodočnost, človek ne ve, česa bi se lotil, kje zastavil, ker je vse nejasno, nedoločno.

So pa vprašanja, ki leže vedno odprta pred nami, ki ne izginejo iz obzorja ljudskošolskega učiteljstva, pa naj se razvzljajo razmere v našem narodu kakorkoli — to so naša stanovska vprašanja in vobča pedagoška vprašanja. Poleg drugih pridejo danes tudi taka vprašanja na razgovor. Ostanimo pa pri razpravljanju o takih vprašanjih na realnih tleh in se ne dvigujmo v sfero fantazij in ne segajmo po nedosegljivih idejah. Upam, da najde tudi tu upravni odbor pravi pot, da pride do zaželjenega smotra. Želim našim posvetovanjem lepih uspehov ter Vas vse upravne odbornike in zastopnike Zavezinih društev pozdravljam prav iz srca!

Svojo odsotnost so opravičili upravni odborniki: M. J. Nerat, šol. ravnatelj v Mariboru, Ignacij Križman, nadučitelj v Dornbergu, Anton Berginec, šol. ravnatelj v Sežani in Iva Sabadinova, učiteljica pri Sv. Ivanu pri Trstu.

Po pozdravu odda predsednik predsedništvo II. podpredsedniku šolskemu ravnatelju Antonu Gnusu, da poda tajniško poročilo namesto obolelega tajnika Vilibalda Rusa.

Ker se je o delovanju vodstva Zaveze od zadnje seje upravnega odbora, ki se je vršila dne 29. decembra 1913, pa do konca leta 1915 sproti poročalo v »Učiteljskem Tovarišu«, poročilo o delovanju vodstva v letu 1916 do 12. januarja 1917 pa je prinesel »Učiteljski Tovariš« v 4. letošnji številki, podamo in dodamo tu le še poročilo od takrat do danes.

V sloji je moč. To vedno resnično prislovico ima vodstvo Zaveze pred očmi, zato se trudi, da združi vse ljudskošolske in srednješolske organizacije za skupno delo. Izpopolnjevalo je poročilo za prvi sestanek in stopilo zopet v dogovor z nekaterimi društvi, ki niso bila odklonila sodelovanja. Vodstvo upa, da se mu posreči združiti vse, ki so hodili dosedaj svoj pot.

V zadnjem času se posebno trudi vodstvo Zaveze, kako vzdriniti Zavezina društva iz brezdelnosti in jih vzpodbuditi k novemu delu na polju stanovske organizacije. Nevarnost je velika, da nam nekatera društva ne zaspijo za vedno, so že nekatera, ki nimajo popolnih odborov. Prvi korak v to smer je bil sklep, da se je sklicala današnja odborova seja, kjer se bomo posvetovali o korakih, ki jih moramo storiti v tem pogledu. Dajmo društvom delo in mislim, da ni še nobeno tako otrpnilo, da bi se ga ne poprijelo.

Deželne učiteljske organizacije se trudijo, da izposlušajo učiteljstvu dostojne draginjske doklade. Na Kranjskem in

Štajerskem smo dosegli uspehe, prav neprimerne so pa draginjske doklade po drugih slovenskih pokrajinah. Upamo, da se obrnejo tudi tu razmere na boljše. Le vztrajnosti je treba. Krepko je podprlo vodstvo Zaveze »Savez hrv. društva«, ki je prosil potom Jugoslovanskega kluba centralno vlado, da prispeva ista za zvišanje draginjskih doklad saj na 30 odstotkov temeljne plače, ker Dalmacija nima sredstev, da bi sama to storila.

Nato so obširno poročali upravniki o stanju Zavezinih listov. Vsi trije so podarjali, s kolikimi težkočami se morajo v vojnem času boriti listi, vendar so izražali nado, da bodo vzdržali.

Zavezin blagajnik je podal poročilo o denarnem položaju Zaveze, ki je v kljub in navzlic hudim časom povoljno.

Nato je poročal tovariš Gangl v krasnem, po obliki in vsebini dovršenem govoru o našem položaju. Vsi navzoči so z največjim zanimanjem sledili govornikovim izvajanjem in so jih ob koncu živahno odobraval.

Ob 1. popoldne prekine predsednik sejo, ki se ob 3. zopet nadaljuje. Pri popoldanski seji se je vršila razprava in sklepanje o dopoldne podanih poročilih.

K tajniškemu poročilu se oglašajo tovariš Rajšp in pravi, da bi bilo umestnejše, da bi zborovala danes Zavezina delegacija, ki naj bi zavzela stališče o tako važnih vprašanjih, kakor so danes v razpravi. Ganglov programatični govor bi morala slišati delegacija in ne samo upravni odbor. Tovariš Dimnik zagovarja sklicanje seje upravnega odbora, tej pa naj sledi v najkrajšem času delegacijsko zborovanje. Tovariš Flere predlaga, da naj se skliče delegacijsko zborovanje na 27. dan decembra t. l. Predlog je sprejme soglasno.

Poročilo upravništva »Zvončka« se vzame odobruje na znanje.

O poročilu Popotnikovega upravništva se vname daljša debata. Tovariš Flere utemeljuje svoje predloge za izboljšanje gmotnega stanja »Popotnika«, ki jih je priobčil naš list v predznanji štev. V izvršitev 1. in 2. predloga je naročil upravni odbor vodstvu, da naj izposluje pri Zavezinih društvih sestavo imenika vsega učiteljstva in vseh šol v okraju; društva pošljejo sestavljene imenike upravništvom, ta označijo naročnike in ga vrnejo društvom v svrhu evidence naročnikov. Nato so se sprejeli tudi drugi predlogi.

Jako zanimivo in informativno poročilo je podal tovariš Marolt o stanju Učiteljskega Tovariša. Vojna je hudo zadela naš list. Mnogo naročnikov je poklicanih v vojaško službo, mnogi so dali življenje za dom in cesarja, mnogi so odpovedali naročbo zaradi slabega gmotnega položaja, ker morajo gledati ob tej draginji na izdatek vsakega vinarja. Posebno se je pritoževal tovariš upravnik, da se učiteljskičniki, ki predejo na službo, slno malo oglašajo za naročbo lista, četudi Zaveza mnogo žrtvuje za učiteljskičnike, ker jim brezplačno pošilja svoje liste v več izvodih. Poročilo se je vzelo s pohvalo na znanje.

Tudi o Zavezinem računu se je vnela daljša debata. Blagajnik je tožil, da velika večina Zavezinih društev ne plačuje redno članarine, da so jo nekatera društva na dolgu že za več let. Kako iztirjati zastalo članarino, je bilo stavljenih več nasvetov; slednjič je bil sprejet predlog, da se za štajerska društva izroči zadeva Zvezi, da uredi stvar, kranjska in primorska društva pa dobe izkaze in opomine, da naj store svojo dolžnost.

(Konec prih.)

Načrt preustrojitve našega šolstva.)

Kakor poroča »Zavezino« vodstvo na drugem mestu, se je dne 10. septembra t. l. pri seji upravnega odbora »Zaveze« poverilo delo za načrt o preustrojitvi našega šolstva posebnemu odseku. Ta pa vsekakor pričakuje, da sodeluje pri važni stvari vse slovensko učiteljstvo, kajti kolikor bolj bomo prodirali vsi v delo načrta, toliko bolj bo ta naša lastnina; toliko boljši pa bo tudi, če je dana prilika vsem, da izrazimo svoje želje in nasvete, svoje teoretske in praktične izkušnje. Zato bomo objavljali pod gorenjim naslovom od časa do časa v »Tovarišu« načelna in podrobna tozadevna vprašanja ter prosimo, naj se zanima zanje vse učiteljstvo ter jih obravnava zlasti tudi v svojih učiteljskih društvih. Svoje sklepe in utemeljene nasvete pa naj pošiljajo tako posamezniki kakor društva na naslov podpisanega ali na kateregakoli člana odseka. Še prav posebno pa želimo, da bi se slovensko učiteljstvo tozadevno oglašalo v »Popotniku« in v »Tovarišu« s svojimi utemeljenimi nasveti ter priobčevalo članke, s katerimi bi se budilo zanimanje za stvar ter bi se bistrili nazori.

Za danes navajamo v splošno in posebno obravnavo nekatera načelna vprašanja, ki se morajo utemeljiti, preden se spuščamo v katerokoli podrobnost:

1. Ali naj se nanaša naš načrt preustrojitve šolstva le na notranji in zunanji splošni šolski ustroj ali naj obsega tudi načrt splošne ljudske izobrazbe? (Načrt ožjega ali širšega okvira narodne vzgoje.)

2. Ali naj obsega ta načrt le ljudsko (meščansko, obče nadaljevalno) šolstvo in učiteljsko izobrazbo ali naj se raztegne na vse šolske kategorije (srednje, visoke šole); v drugem slučaju je neobhodno potrebno, da povabi »Zaveza« na sodelovanje tudi slovenske profesorje.

3. Ali se pri načrtu preustrojitve ljudskega (meščanskega . . .) šolstva odločimo za sedanji 8 letni tip ljudskr in 4 letni tip meščanske (oziroma kot organski nastavek ljudske šole: obvezne obče nadaljevalne) šole, ali pa se priklopimo načelu »enotne narodne šole« s 6 (?) letno osnovno šolo in z obilgatnim nadaljevanjem te?

4. Predlogi za določitev tipa v poslednem slučaju.
Pav. Flere.

* Za objavo razprav, vprašanj in odgovorov, ki spadajo v to poglavje, smo odločili v listu stalen oddelek.
Ured.

Trst.

Slovensko učiteljsko društvo za Trst in okolico ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 14. t. m., ob 10. uri dopoldan v C. M. šoli na Acquedottu po nastopnem dveh nem redi: 1. Poročilo predsednika, 2. poročilo tajnika, 3. poročilo blagajnika, 4. poročilo o seji upravnega odbora »Zaveze«, 5. predlogi, 6. volitve odbora, odsekov in Zavezinih delegatov. S tem občnim zborom začne naše društvo zopet z novim delovanjem in s prenovljenim življenjem. Čakajo nas velike naloge, zato pričakuje polnoštevilne udeležbe.

Odbor.

Kranjske vesti.**† MARIJA WIDROVA.**

—r— **Žalosten slučaj.** Dne 1. t. m. je umrla v Ljubljani gospa Marija Widrova, vdova pokojnega našega tovariša Karla Widra, ki je umrl dne 6. septembra t. l. v vojaški službi v Podgorici v Črni gori. Smrt ljubljene soproga jo je toliko pretresla in potrla, da ni mogla preživeti tega hudega udarca. Zdrava poprej jo je položila žalostna vest na smrtno posteljo in po preteku 3 tednov je sledila svojemu možu. Zapustila sta dve siroti, 9 letnega sinka in 13 letno hčerko. Pretresljiv je bil pogled, ko sta korakali v torek, dne 2. t. m. ubogi zapuščeni siroti za raskvijo svoje dobre mamic! Vzorni ženi in vrli gospodinj, ki je bila v prejšnjih letih tudi naša koleginja, bodi ohranjen v naših vrstah časten spomin!

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Nadučitelju Antonu Vilfanu v Šmartnem pod Šmarno goro je dovoljen zaradi bolehnosti dopust, vendar bo poučeval na zasebni ljudski šoli, pri Salezijancih na Rakovniku, kjer bo bližje zdravniške pomoči. Maks Robausche, učit. na zas. nem. ljud. šoli v Tržiču, je izstopil iz šolske službe; na njegovo mesto je imenovana učiteljica Ida Reitzeva. Iz Velikih Lašč v Loški potok je premeščena učiteljica Stanislava Zupanečeva; za začasno učiteljico v Velikih Laščak je imenovana izprašana učiteljska kandidatka Ivana Žužkova; začasna učiteljica v Loškem potoku Josipina Obermannova je imenovana za suplentko na deški ljudski šoli v Ribnici; kandidatka Ivana Miheličeva je nameščena za začasno učiteljico na ljudski šoli v Št. Vidu nad Ljubljano; obolelo učiteljico Cecilijo Vilmanovo na Jesenicah na Gorenjskem nadomešča suplentka Marija Schwarzova; suplentka Vida Heferlejeva nadomešča na ljudski šoli v Mokronogu učitelja Vincenca Klanšeka, ker je mobiliziran; za suplentko na ljudski šoli v Št. Janžu je imenovana Ana Lunačkova, v Št. Rupertu pa Karmen Hvalova; iz Rake v Bušečo vas je premeščena suplentka Marija Goljevščekova; Josipina Isteničeva je imenovana za suplentko v Kolovratu; suplentka Marija Brasova je premeščena iz Zgornje Šiške na Sveti vrh; obolelo učiteljico Ano Hirschmannovo v Št. Lambertu nadomešča Ana Žitkova; za suplentko v Studnem je imenovana Josipina Blumauerjeva.

—r— **Na dvorazredni ljudski šoli v Žabnici pri Škofiji Loki** je razpisano v stalno nameščenje le za žensko učno mesto. Redno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom vlagati pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Kranju do 20. oktobra 1917. Prosilke, ki še niso stalno nameščene v kranjski javni učiteljski službi, morajo z državnizdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno sposobne za šolsko službo.

—r— **V šolskem okraju Ljubljanske okolice** se razpisujeta v stalno nameščenje dve učni mesti z zakonitimi prejemki in z omejitvijo na ženske učne moči:

1. eno učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Šmartnem pod Šmarno goro.

2. eno učno mesto na šestrazredni ljudski šoli na Viču.

Pravilno opremljene prošnje za eno izmed teh učnih mest je za vsako učno mesto posebej predpisanim službenim potom vlagati na c. kr. okrajni šolski svet za Ljubljansko okolico do **5. novembra 1917.**

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščene prosilke morajo z državnizdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobne za šolsko službo.

Štajerske vesti.

—š— **Iz ljudskošolske službe.** Za nadučitelja pri Sv. Petru v Savinski dolini je imenovan nadučitelj v Lokah Robert Senica; za učiteljico na Humu pri Ormožu

je imenovana učiteljica Frančiška Vau-potič.

Tržaške vesti.

—t— **Iz ljudskošolske službe.** Dne 16. septembra so bili imenovani za stalne šolske voditelje: Ciril Valentič za Skedenj, Fran Fonda za Rojan, Ferdo pl. Kleinmayr za Katinaro, Josip Gorkič za Opčine in Rafael Kosovel za Bazovico. Za stalne učitelje so pa imenovani: Karel Cibic, Adolf Gröbimng, (mobiliziran), Milan Vouk, dodeljen za začasnega voditelja na ljudski šoli v Padricah-Gropada in Ferdo Žagar. Za stalne podučitelje so imenovani: Ivan Culot, Albert Čok, Ladislav Požar in Karel Sancin (vsi mobilizirani); za začasnega podučitelja je imenovan Albert Sirok; za stalne podučiteljice so imenovane: Ana Čokova, Zora Erzenova in Frida Ščekova; učiteljska kandidatka Bogomila Zupanečeva je imenovana za suplentko na ljudski šoli v Dobrempolju, Marta Cigojeva v Grčavičah in Marija Očakarjeva v Zagorju; Pavla Siegmundova je imenovana za suplentinjo na ljudski šoli v Srednji vasi pri Kočevju.

Istrske vesti.

—i— **Hrvatska šola v Pulju.** »Hrvatski List« poroča, da je hrvatska šola v Pulju pričela s svojim rednim poukom. V šolo hodi doslej 105 otrok, prihajajo pa še novi. Šola je prevzela na svoje stroške naša požrtvovalna Družba sv. Cirila in Metoda, pravi imenovani list. Ali v Pulju in drugje v Primorju so odprte šole tudi za take otroke, ki ne govore nika-kega tam domačega jezika, pa teh šol ne vzdržujejo njihovi starši in rojaki, ampak država.

Splošni vestnik.

»Slovenski Narod« je napisal o manifestu slovenskega naprednega učiteljstva, ki ga je sklenila Zaveza avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva na svoji seji dne 10. septembra t. l. te-le laskave besede:

Naše napredno učiteljstvo za svobodo in ujedinjenje naroda.

»Zaveza avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva« je sklenila v svoji seji dne 10. septembra manifest, ki ga bo navdušeno pozdravil ves naš narod. Vzgojitelji našega ljudstva se možato postavljajo na temelj deklaracijske politike, zavedajoč se, da je ves procvit naše kulture odvisen od ustanovitve samostojne jugoslovanske države v smislu dunajske deklaracije. S prepričevalnimi besedami dokazuje naše učiteljstvo, da je narodna šola v najplemenitejšem smislu te besede glavna podlaga našega bodočega razvoja, bistven del naše samostojnosti. Zlate besede o šoli in učiteljstvu citamo v tem manifestu in iskreno želimo, da bi se uresničila pravična zahteva jugoslovanskega učiteljstva, ki hoče imeti častno mesto med kulturnimi delavci našega svobodnega, združenega naroda.

Manifest »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva« je političen in kulturni čin, ki ostane neizbrisno zapisan v zgodovini renesanse našega naroda.

Po tem lepem uvodu ponatiskuje »Narod« manifest z nekaterimi nebitvenimi okrajšavami.

Tržaška »Edinost« je v celoti ponatilsila naš manifest. Tudi mariborska Straža, glasila predsednika Jugoslovanskega kluba poslanca dr. Korošca omenja v svoji 78. številki z dne 1. oktobra t. l. našo izjavo.

To laskavo priznanje je slovenskemu naprednemu učiteljstvu v nov dokaz, da hodi po pravi poti do boljše bodočnosti ljubljene naroda. Moralna podpora, ki jo dobiva napredno učiteljstvo v slovenski javnosti, ga še bolj navdušuje za intenzivno kulturno delo med narodom, ker živi v trdni zavesti, da se nahajajo nove oblike novega stvarjanja prav posebno v napredku in kulturi posameznih narodov.

Usposobljenostne preizkušnje za občne ljudske in za meščanske šole v jesenskem terminu 1917 se prično na c. kr. učiteljski šoli v Ljubljani v petek, dne 9. novembra ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenosti preizkušnji je po šolskem vodstvu predložiti pravočasno c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do 31. oktobra v rokah izpraševalne komisije.

Važno za vsako šolsko vodstvo je pripravo in ceneno dobavljenje potreb-

nega šolskega črnila. Našim čitateljem priporočamo črnilne ekstrakte tvornice Franc Schüler-ja v Amstettedu na Nižje Avstrijskem, ki so že nad 12 let preizkušeni. Ti ekstrakti dajo z mrzlo vodo pripravljene takoj prav dobro črnilo za pisanje, so poceni in se naročajo najkrajše po pošti. Vsaka šola, ki jih je za poizkušnjo enkrat naročila, jih ni mogla pre-hvaliti! Več glej današnji oglaš!

Razgled.

Kandidat za novega zagrebškega župana je srednješolski profesor dr. Stefan Srkulj.

Književnost.

»Slovan« 6. in 7. številka ima sledečo vsebino: Ivan Cankar: Ob selitvi; Janko Samec: Hrepenenje; Ivan Albreht: Tiho sega; Franc Milčinski: Gospodična Mici; Avgust Žigon: Bridka zgodba iz Levstikovega življenja; Jakob Gržina: Vinjeta; Janko Glaser: Sama; Jakob Gržina: Življenje in smrt; Ivan Cankar: Med zvezdami; Janko Glaser: Jutro; Ivan Albreht: Igra; Fran Govekar: Volkodlak; Ivan Albreht: Pod uro; Anton Loboda: Za kulturno zedinjenje Jugoslovancev; Fl. Golar: Visoko dan nebeške gre poti; Andrej Gržina: Veselica; Dr. Lavo Čermelj: Najnovejše o Röntgenovih žarkih; Listek: Umetniški prilogi; Lojze Dolinar: Jakopič Fani pl. Weingraber.

Listnica uredništva.

V štajerski vesti zadnje štev. v Učit. Tovarišu o zvišanju vojne draginjske doklade je bilo pomotoma natisnjeno, da bodo znašali izdatki za zvišano draginjsko doklado 36.000 K, znašali bodo v resnici 3 milijone 600.000 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. avgusta 1917 K 151.721-1

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

Knjigoveznica**Anton Janežič**

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča sl. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Širite naš list!

Daleč od svoje ljube domovine, ua tuji rumunski zemlji blizo mesta Foksani, umrl je junaške smrti naš ljubi in dragi sin, oziroma brat

Miroslav Bezjak

c. in kr. praporščak v nekem črnovojnom polku

dne 9. avgusta t. l. — Tifesti imenuje nesreče se kraj, kjer je tik cerkve boreč se s svojim krdelom proti sovražnim navalom bil v prsi smrtno zadet. — V znak hrabrosti priporočen je bil od svojih prestojnikov v odlikovanje z veliko srebrno kolajno.

Od prestojnikov in tovarišev njegovih čislan, ljubljen od svojih vojakov, objokan od dragih domačih leži v daljni tujini. — Bodi mu lahka zemljica tuja!

Sv. Tomaž, 18. septembra 1917.

Simon Bezjak, nadučitelj, Marija Bezjak, stariši.

Angela, Ivan, Bertica, Danilo in Pepi, bratci in sestri.

Največja slovenska hranilnica!**MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA****Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.**

je imela vlog koncem leta 1916 K 55,000.000.—
hipotečnih in občinskih posojil „ 30,600.000.—
rezervnega zaklada „ 1,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5¼% obrestim in proti najmanj 1% oziroma ¾% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno **Kreditno društvo.**